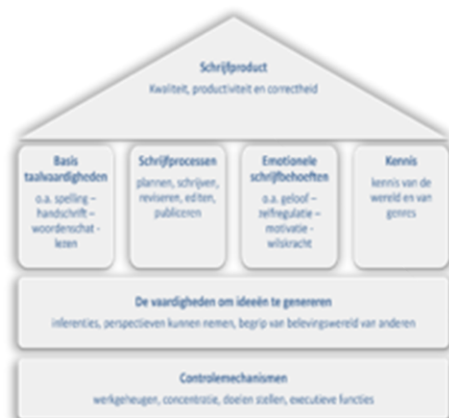

Teksten schrijven om je mening te vormen

Margreet Mulder

Kenniskaart LNT/SLO Teksten schrijven om te leren

Leren tijdens schrijven van teksten

-
-
-
-

Tips & inspiratie:

Wie.....

Wat.....

Wanneer.....

Waar.....

Waarom.....

Schrijf hier de zin:

Single Paragraph Outline (SPO)

T.S.

1

2

3

4

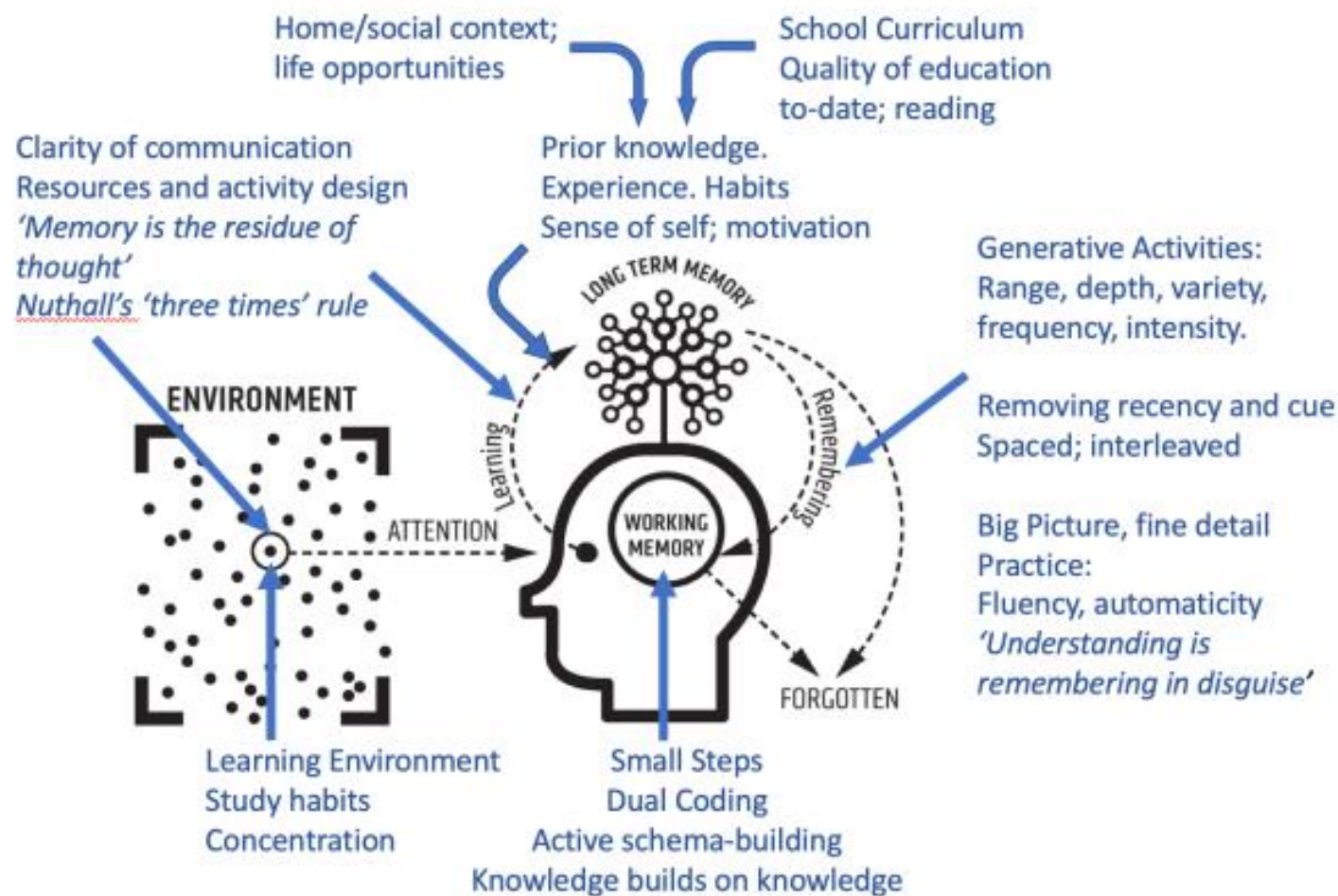
C.S.

Kenniskaart

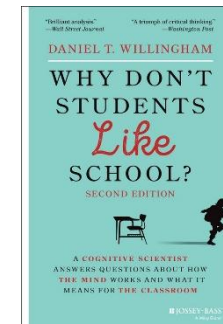
- Een proefwerk is het geleerde weergeven, maar daar zit ook een **denkproces** achter.
- Als er eisen aan het schrijfproces zijn, dan dwingt ons dat tot **nadenken** en **keuzes** maken.

Wat blijft kleven, is waar men
het meest over heeft
nagedacht.

-Daniel T Willingham

Passief consumenten

- Luisteren
- Herlezen

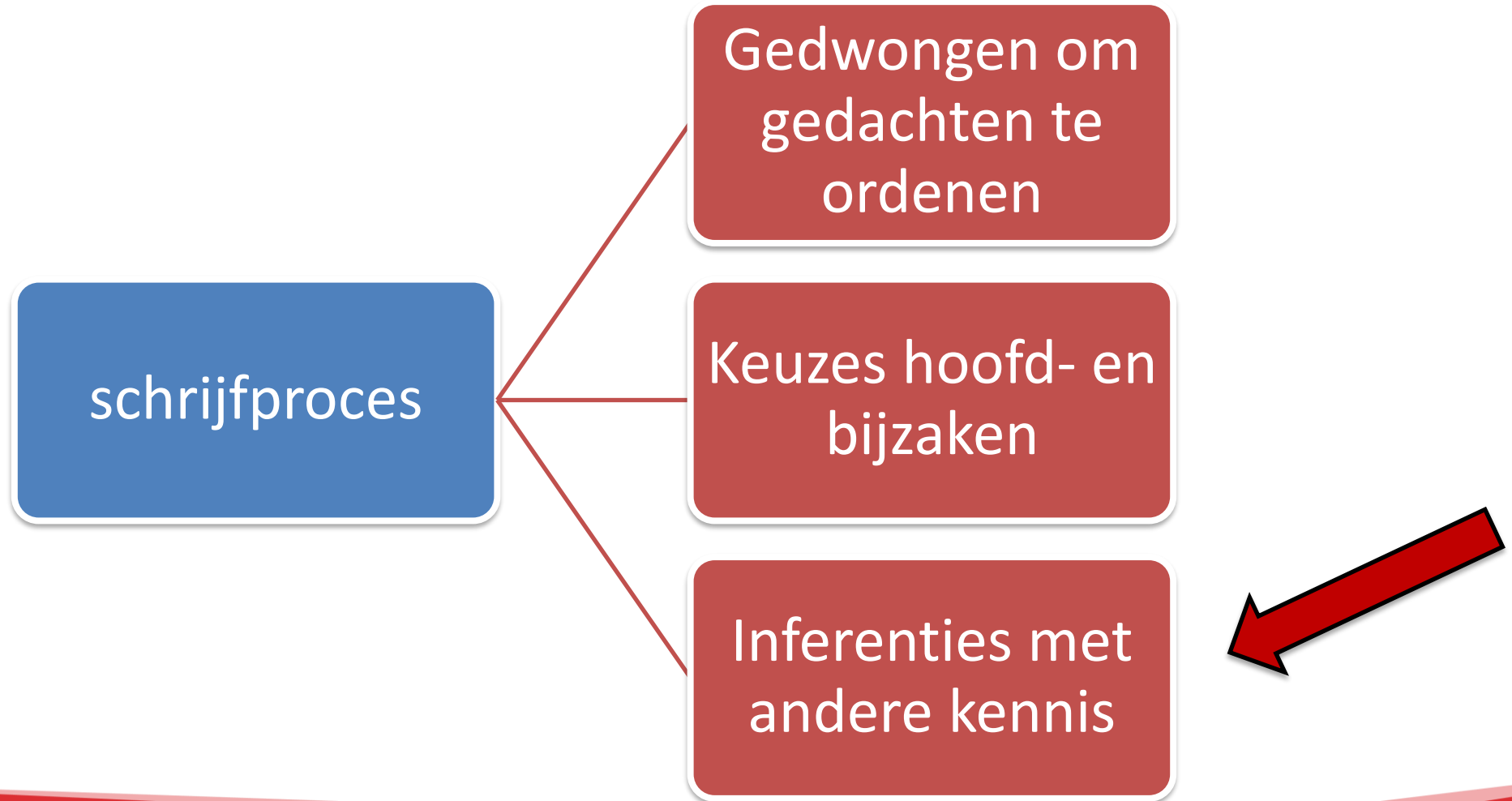
Productieve strategieën

- Nieuw bijproduct
- Verklaring
- Samenvatting
- Schema

strategieën	functie
elaboreren	Dieper nadenken over de lesstof door wie-wat-waar-waarom vragen te stellen
zelfverklaren	De leerling legt in eigen woorden (aan zichzelf) uit waar de lesstof over gaat
samenvatten	De leerling geeft de belangrijkste ideeën uit een les kort en bondig in eigen woorden weer.
Les laten geven	De leerling geeft uitleg in eigen woorden over eerder bestudeerde leerstof aan klasgenoten. Verskil met zelfverklaren is de interactie

Schrijven als middel om te leren

Burgerschap en schrijven

- Niet alleen maar feitenkennis
- Juist eigen mening vormen
- Perspectief van anderen

BELOOFD IS BELOOFD, KLEINE PANDA'S

Beloofd is beloofd

- Waarom mochten de panda's niet voorbij de dennenbomen?
- Wat je hebt beloofd moet je doen, zegt Len. Waarom gaat Len toch voorbij de dennenbomen?
- Hoe heeft mamma het ervaren dat ze te ver gingen?
- Is mamma nu voor altijd boos?

Niemand vroeg iets aan het jonge haantje.

Niemand wilde horen wat Pojke zo leuk vond aan zijn broertje. Wat hun lievelingsspelletje was of waarom hij zo graag tegen die rossige vacht aan lag.

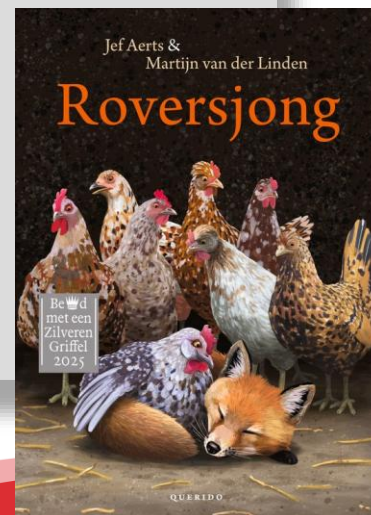
Vera probeerde duidelijk te maken dat het niet de schuld van Vonk was dat zijn ouders rovers waren.

Maar ook naar haar werd niet geluisterd.

Al snel hadden de kippen het besloten: het vossenkuiken kon hier niet langer blijven. De volgende ochtend moest hij weg.

Roversjong

- Vera (het kuiken) vindt de kleine vos lief, hoe komt dat?
- De kippen willen hem weghebben. Hoe komt dat? Snap je dat?
- Wie heeft er gelijk?

IN HET KORT

In Indonesië groeien planten die wij in Nederland elke dag gebruiken, maar die hier niet kunnen groeien: specerijen zoals kaneel voor de appeltaart en peper voor op je eitje. Al eeuwenlang kwamen deze producten via allerlei handelsroutes naar Europa.

In de zestiende eeuw, dus ongeveer vijfhonderd jaar geleden, bedachten handelaren uit Europa dat ze meer geld konden verdienen door al die producten zelf in Oost-Indië te gaan halen. De VOC werd opgericht en handelsschepen voeren af en aan naar de Indonesische eilanden. Maar omdat de reis lang en zwaar was, werden er forten en handelsposten gebouwd in Oost-Indië. Het gebied rondom de handelsposten werd ook door de VOC in beslag genomen. Doordat alles beschermd en verdedigd moest worden, kwamen er steeds meer soldaten. Zo breidde de VOC haar macht in Oost-Indië steeds uit. De VOC gebruikte geweld om het monopolie te krijgen op de handel in specerijen. Toen ze dat had, werd er ontzettend veel winst gemaakt. Heel veel mensen, vooral in Nederland, werden daar heel rijk van. Het werk op de plantages waar de specerijen groeiden en in de huizen van de VOC-bestuurders werd gedaan door tot slaaf gemaakten.

OM OVER NA TE DENKEN

Kan handel ooit eerlijk zijn voor iedereen?

Er was in de tijd van de VOC ongelooflijk veel geld te verdienen. De handelaren werden rijk. Ze leefden in grote luxe, droegen prachtige kleren en aten van goedgevulde borden. In Amsterdam, Delft, Utrecht en Middelburg lieten ze enorme paleizen bouwen die vol stonden met de duurste spullen en kunstwerken.

Ook heel veel andere mensen in Nederland verdienden geld aan deze handel. Zoals burgemeesters en mensen met aandelen. Maar de mensen die de spullen maakten, deelden niet mee in die rijkdom. Ze moesten werken voor weinig geld, werden onder druk gezet of tot slaaf gemaakt.

Ook nu nog zijn er veel grote bedrijven waar mensen aan de top heel veel geld verdienen. Maar de mensen die in de fabrieken, in de mijnen of op het land werken, leven vaak in armoede. Ze krijgen weinig betaald en maken lange dagen onder slechte omstandigheden. Als wij spullen kopen, zoals een telefoon of een kledingstuk, zien we vaak niet welk onrecht er allemaal achter zit. Spullen kopen en doorverkopen, kan dat eigenlijk wel op een manier die eerlijk is voor iedereen?

Het Bartolotti-huis in Amsterdam. Het werd gebouwd in 1620. Het was in die tijd het duurste huis ooit gebouwd in Amsterdam.

- Voordelen en nadelen van de handelsreizen van de VOC.

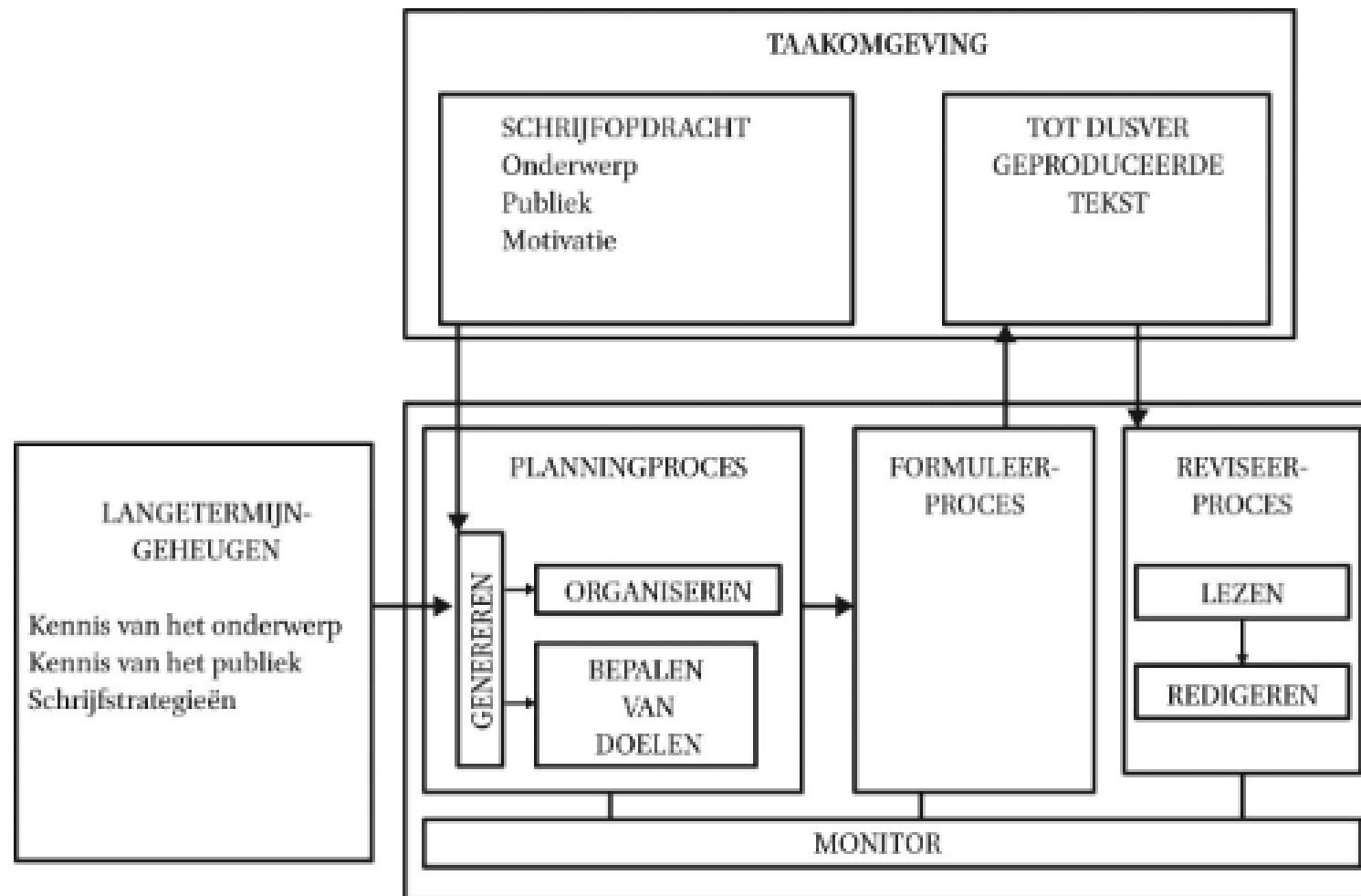
- De schrijver moet al enige **kennis** hebben over het onderwerp waarover wordt geschreven.
 - Als lesstof totaal nieuw is, is dit een te grote belasting voor het werkgeheugen.
- De **schrijfinstructie** moet expliciet worden aangeboden.
 - Het helpt leerlingen als de schrijfinstructie aansluit bij de theorie over hoe leerlingen leren.
- Schrijven helpt om **nieuwe informatie** op te slaan in het lange termijn geheugen.
 - Retrieval practice in de vorm van ‘free recall’.
 - Louter herinneren of herinneren gekoppeld aan feitenkennis

- Taakgerichte leerlijn
- Denkgerichte leerlijn
- Creativiteit bij taal:
 - Instrument dat kan veranderen, talen leven
 - Chatbot kan NIET nieuwe woorden maken
- Studenten leren om zichzelf te laten zien
 - Taalbeheersing
 - Communicatie
 - Taal/letterkunde

Schema van Sedita

Schrijfmodel

Help leerlingen de code te kraken!

Waarom niet gewoon AI gebruiken?

AI

- Machine
- Standaardteksten
- Zakelijk

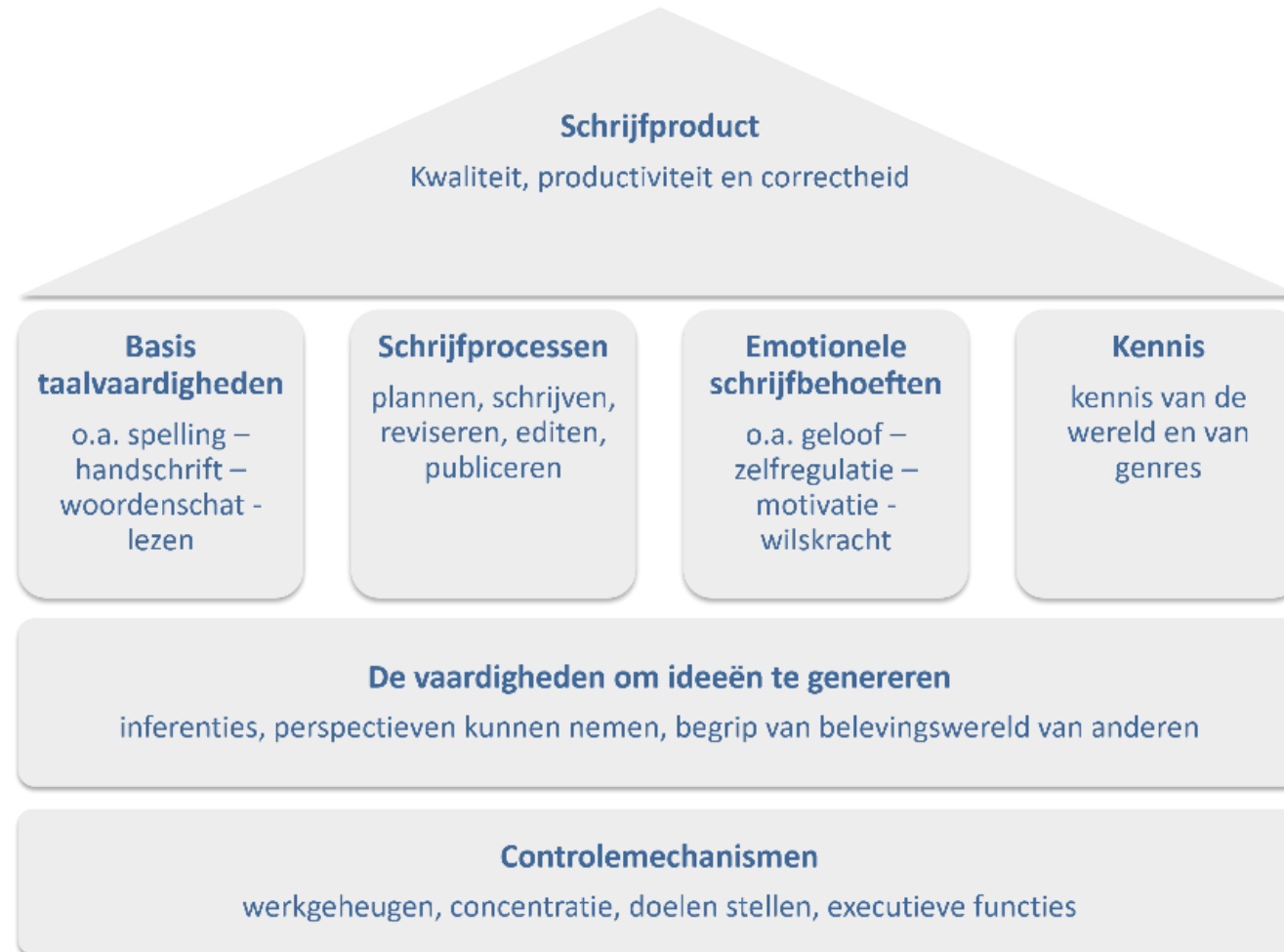
Zelf schrijven

- Gevoel
- Interpreteren
- Inferenties

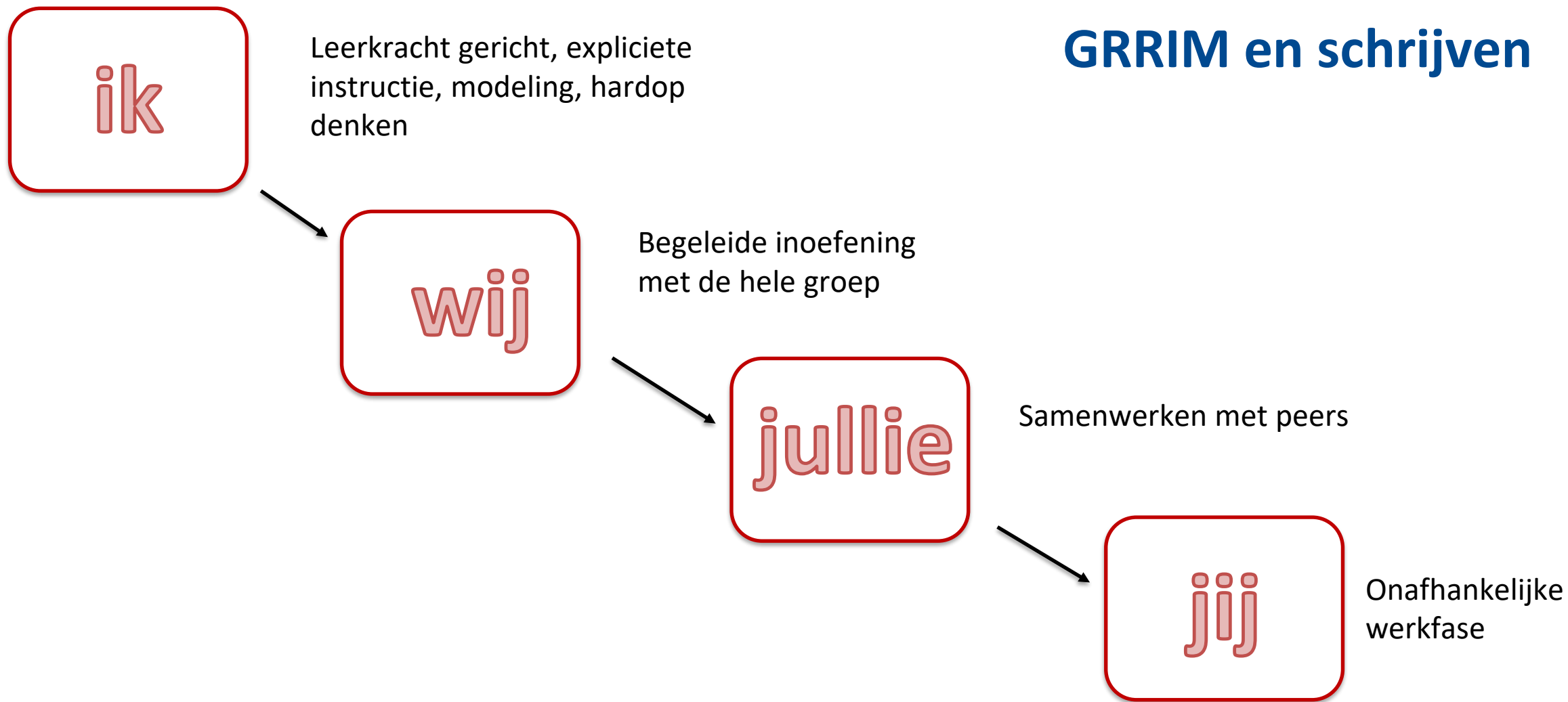
- Mensen worden mensen omdat ze een talige identiteit hebben.
 - Het is een onderdeel van hun culturele achtergrond
 - Schrijven gaat over jou, de maker
 - Denk ook aan jezelf als publiek, nu vaak te plat voor extern publiek

- Hoe kunnen we de leerlingen leren om een goede tekst te schrijven?

GRRIM en schrijven

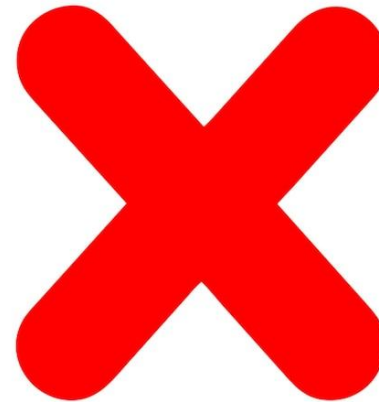

Leerlingen gaan al deze fases door met verschillende opdrachten in verschillende stadia van de schrijfopdracht.

Schrijfonderwijs bestond vooral uit

- Grammatica regels
- Regels voor spreken
- Invuloefeningen voor zinnen

Dit helpt niet en kan zelfs
averechts werken.

5-fasen model

Protégé effect

- Uitleggen van de lesstof in je eigen woorden

Discussie

- Eerst de argumenten opschrijven

Oefening 1: zinnen verlengen

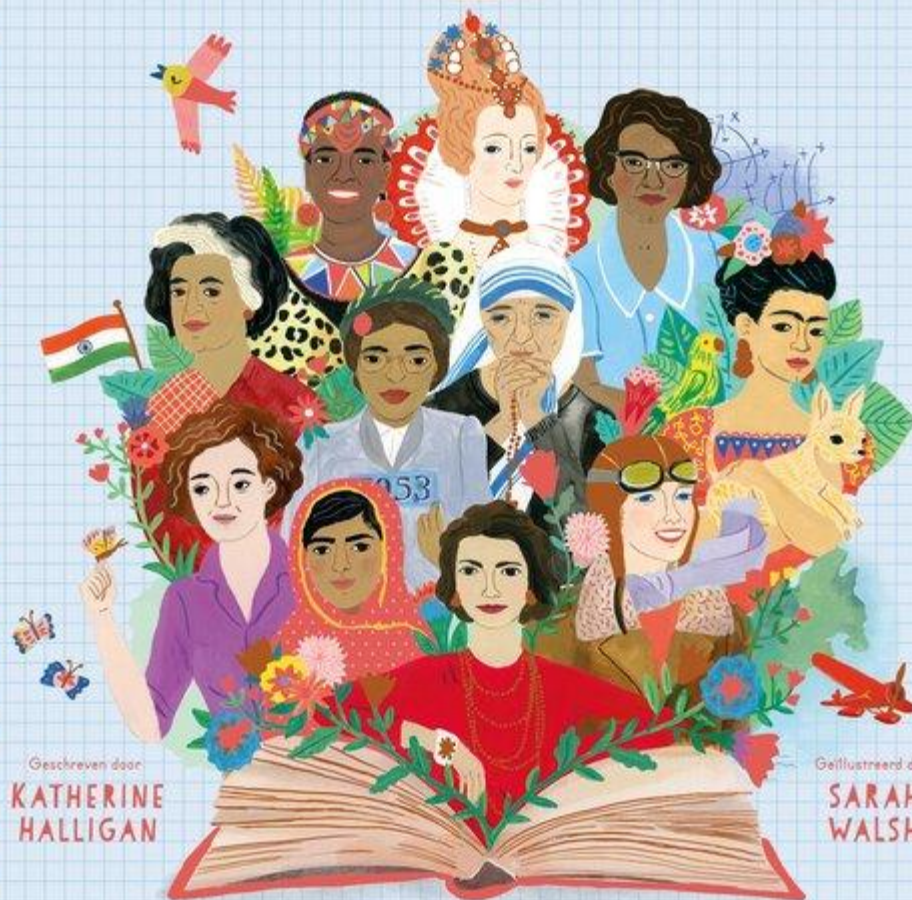
- Yaa heeft zaadjies in haar haar, **want**
- Yaa heeft zaadjies in haar haar **en**
- Yaa heeft zaadjies in haar haar, **ondanks**
- Yaa heeft zaadjies in haar haar, **maar**
- Yaa heeft zaadjies in haar haar, **terwijl**

- Yaa heeft zaadjes in haar haar, **want** ze wil een aandenken aan thuis.
- Yaa heeft zaadjes in haar haar **en** haar moeder vlecht het kunstig in.
- Yaa heeft zaadjes in haar haar, **ondanks** dat het gevaarlijk is.
- Yaa heeft zaadjes in haar haar, **maar** niemand mag het ontdekken.
- Yaa heeft zaadjes in haar haar, **terwijl** ze nog geen tuin heeft.

WERELD- VROUWEN

50 VROUWEN EN MEISJES

DIE HET VERSCHIL MAAKTEN

Geschreven door
**KATHERINE
HALLIGAN**

Geïllustreerd door
**SARAH
WALSH**

GOTTMER

EMMELINE PANKHURST

Leider in de strijd voor vrouwenkiesrecht

ONDERWIJS VOOR IEDEREEN

Emmeline Goulden werd in 1858 geboren in Manchester, Engeland, als oudste van 10 kinderen. Ze kwam uit een politiek actieve familie die erg begaan was met de wereld. Haar ouders streden voor de afschaffing van slavernij en steunden de nieuwe suffragettebeweging, die vond dat ook vrouwen stemrecht moesten krijgen.

Toen Emmeline 14 was nam haar moeder haar mee naar haar eerste suffragettebijeenkomst, maar Emmeline had toch het gevoel dat haar ouders de opleiding van haar broers belangrijker vonden dan die van haar. Gelukkig vonden de leraren op Emmelines school in Parijs dat meisjes niet alleen moesten leren borduren, maar ook scheikunde en economie moesten krijgen, dus ze keerde terug naar Engeland met net zo'n goede opleiding als haar 5 broers.

Een portret van Emmeline

VROUWENSTEMRECHT

Suffragettes met banden in Londen

STRIJDEN VOOR STEMRECHT

Toen Emmeline ouder was ontmoette ze Richard Pankhurst, een advocaat die net als zij vond dat vrouwen gelijk behandeld moesten worden. In 1870 en 1882 schreef Richard wetten waardoor getrouwde vrouwen hun bezittingen en geld zelf mochten houden en niet meer alles aan hun man hoefden te geven.

Emmeline en Richard trouwden en Emmeline kreeg 5 kinderen. Maar ze was geen gewone huismoeder, zoals de meeste vrouwen in die tijd, en bleef voor de stemrechtbeweging werken. In 1889 richtte ze een bond op die streed voor stemrecht van getrouwde vrouwen bij de lokale verkiezingen.

“Vertrouw op God – zij zal voor ons zorgen.”

Een paar jaar later ging Richard, die 25 jaar ouder was dan Emmeline, plotseling dood, en Emmeline was geschokt en ontroostbaar. Om haar verdriet te vergeten stortte ze zich op haar doel en richtte in 1903 de Sociale en Politieke Vrouwenunie op. Emmeline gaf lezingen in het hele land, onder andere voor een half miljoen mensen in Hyde Park in Londen.

“We zijn hier niet om wetten te overtreden; we zijn hier omdat we wetten willen maken.”

Al snel was Emmeline het zat dat al dat gepraat nergens toe leidde. De andere suffragettes – onder wie haar dochters, Christabel en Sylvia – en zij beschouwden zichzelf als een leger dat een oorlog moest winnen. Onder het motto ‘geen woorden maar daden’ werden ze beroemd door hun felle strijd voor vrouwenkiesrecht. Ze gooiden ruiten in, stichtten brand en gingen in hongerstaking. Een van de leden, Emily Davison, stierf toen ze zich uit protest onder het paard van de koning wierp omdat er niets veranderde.

Emmeline Pankhurst

In 1913 nam de regering in reactie op alle hongerstakingen de ‘Kat en Muis-wet’ aan, waardoor hongerstakers vrijgelaten konden worden om aan te sterken... om daarna weer opgepakt te worden. Ook Emmeline werd heel vaak opgepakt en ging in de gevangenis in hongerstaking, waarna ze dwangvoeding kreeg – een afschuwelijke, pijnlijke ervaring. Maar toen in 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbrak, staakten Emmeline en de andere suffragettes hun protesten om te helpen bij de oorlog.

Emmeline wordt opgepakt bij Buckingham Palace, Londen

“... niets op aarde en niets in de hemel kan vrouwen tegenhouden; het is onmogelijk.”

ZO MAAKTE ZIJ HET VERSCHIL

Vrouwen werkten heel hard tijdens de oorlog: ze namen de banen van de vechtende mannen over en gingen als verpleegkundige naar het slagveld, waardoor ze eindelijk als een onmisbaar onderdeel van de maatschappij werden gezien. In 1918 werd een wet aangenomen die vrouwen van boven de 30 stemrecht gaf. Emmeline had niet voor niets gestreden.

En in maart 1928 kwam er een wetsvoorstel om vrouwen hetzelfde kiesrecht als mannen te geven: vrouwen van 21 jaar en ouder mochten nu stemmen, net als mannen. Emmeline stierf een paar weken voor de wet inging, maar ze wist dat haar droom eindelijk zou uitkomen. Als de onverschrokken leider van de suffragettebeweging streed Emmeline haar hele leven voor gelijke rechten voor vrouwen – en met succes.

Schema lange zin

Wie.....
Wat.....
Wanneer.....
Waar.....
Waarom.....
<i>Schrijf hier de zin:</i>

EMMELINE PANKHURST

Leider in de strijd voor vrouwenkiesrecht

ONDERWIJS VOOR IEDEREEN

Emmeline Goulden werd in 1858 geboren in Manchester, Engeland, als oudste van 10 kinderen. Ze kwam uit een politiek actieve familie die erg begaan was met de wereld. Haar ouders streden voor de afschaffing van slavernij en steunden de nieuwe suffragettebeweging, die vond dat ook vrouwen stemrecht moesten krijgen.

Toen Emmeline 14 was nam haar moeder haar mee naar haar eerste suffragettebijeenkomst, maar Emmeline had toch het gevoel dat haar ouders de opleiding van haar broers belangrijker vonden dan die van haar. Gelukkig vonden de leraren op Emmelines school in Parijs dat meisjes niet alleen moesten leren borduren, maar ook scheikunde en economie moesten krijgen, dus ze keerde terug naar Engeland met net zo'n goede opleiding als haar 5 broers.

Een portret van Emmeline

VROUWENSTEMRECHT

Suffragettes met banden in Londen

STRIJDEN VOOR STEMRECHT

Toen Emmeline ouder was ontmoette ze Richard Pankhurst, een advocaat die net als zij vond dat vrouwen gelijk behandeld moesten worden. In 1870 en 1882 schreef Richard wetten waardoor getrouwde vrouwen hun bezittingen en geld zelf mochten houden en niet meer alles aan hun man hoefden te geven.

Emmeline en Richard trouwden en Emmeline kreeg 5 kinderen. Maar ze was geen gewone huismoeder, zoals de meeste vrouwen in die tijd, en bleef voor de stemrechtbeweging werken. In 1889 richtte ze een bond op die streed voor stemrecht van getrouwde vrouwen bij de lokale verkiezingen.

“Vertrouw op God – zij zal voor ons zorgen.”

Een paar jaar later ging Richard, die 25 jaar ouder was dan Emmeline, plotseling dood, en Emmeline was geschokt en ontroostbaar. Om haar verdriet te vergeten stortte ze zich op haar doel en richtte in 1903 de Sociale en Politieke Vrouwenunie op. Emmeline gaf lezingen in het hele land, onder andere voor een half miljoen mensen in Hyde Park in Londen.

“We zijn hier niet om wetten te overtreden; we zijn hier omdat we wetten willen maken.”

Al snel was Emmeline het zat dat al dat gepraat nergens toe leidde. De andere suffragettes – onder wie haar dochters, Christabel en Sylvia – en zij beschouwden zichzelf als een leger dat een oorlog moest winnen. Onder het motto ‘geen woorden maar daden’ werden ze beroemd door hun felle strijd voor vrouwenkiesrecht. Ze gooiden ruiten in, stichtten brand en gingen in hongerstaking. Een van de leden, Emily Davison, stierf toen ze zich uit protest onder het paard van de koning wierp omdat er niets veranderde.

Emmeline Pankhurst

In 1913 nam de regering in reactie op alle hongerstakingen de ‘Kat en Muis-wet’ aan, waardoor hongerstakers vrijgelaten konden worden om aan te sterken... om daarna weer opgepakt te worden. Ook Emmeline werd heel vaak opgepakt en ging in de gevangenis in hongerstaking, waarna ze dwangvoeding kreeg – een afschuwelijke, pijnlijke ervaring. Maar toen in 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbrak, staakten Emmeline en de andere suffragettes hun protesten om te helpen bij de oorlog.

“... niets op aarde en niets in de hemel kan vrouwen tegenhouden; het is onmogelijk.”

ZO MAAKTE ZIJ HET VERSCHIL

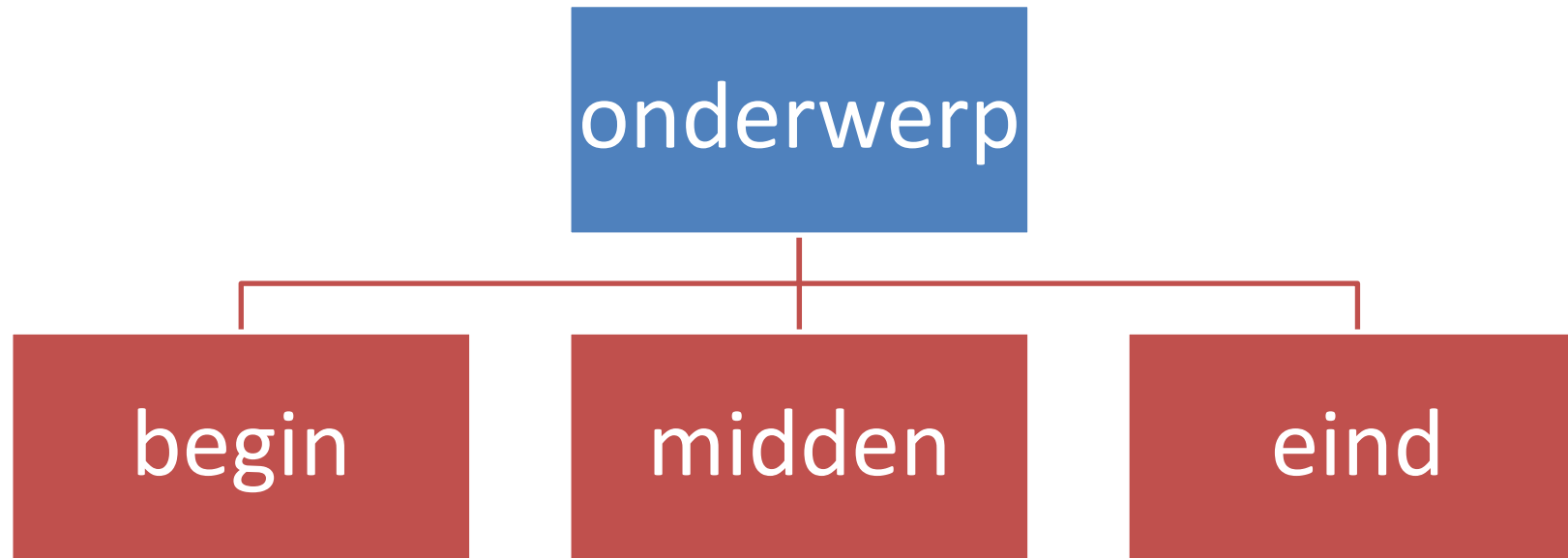
Vrouwen werkten heel hard tijdens de oorlog: ze namen de banen van de vechtende mannen over en gingen als verpleegkundige naar het slagveld, waardoor ze eindelijk als een onmisbaar onderdeel van de maatschappij werden gezien. In 1918 werd een wet aangenomen die vrouwen van boven de 30 stemrecht gaf. Emmeline had niet voor niets gestreden.

En in maart 1928 kwam er een wetsvoorstel om vrouwen hetzelfde kiesrecht als mannen te geven: vrouwen van 21 jaar en ouder mochten nu stemmen, net als mannen. Emmeline stierf een paar weken voor de wet inging, maar ze wist dat haar droom eindelijk zou uitkomen. Als de onverschrokken leider van de suffragettebeweging streed Emmeline haar hele leven voor gelijke rechten voor vrouwen – en met succes.

Emmeline wordt opgepakt bij Buckingham Palace, Londen

Onderwerp web

Single Paragraph Outline

Single Paragraph Outline (SPO)

T.S.

1.....

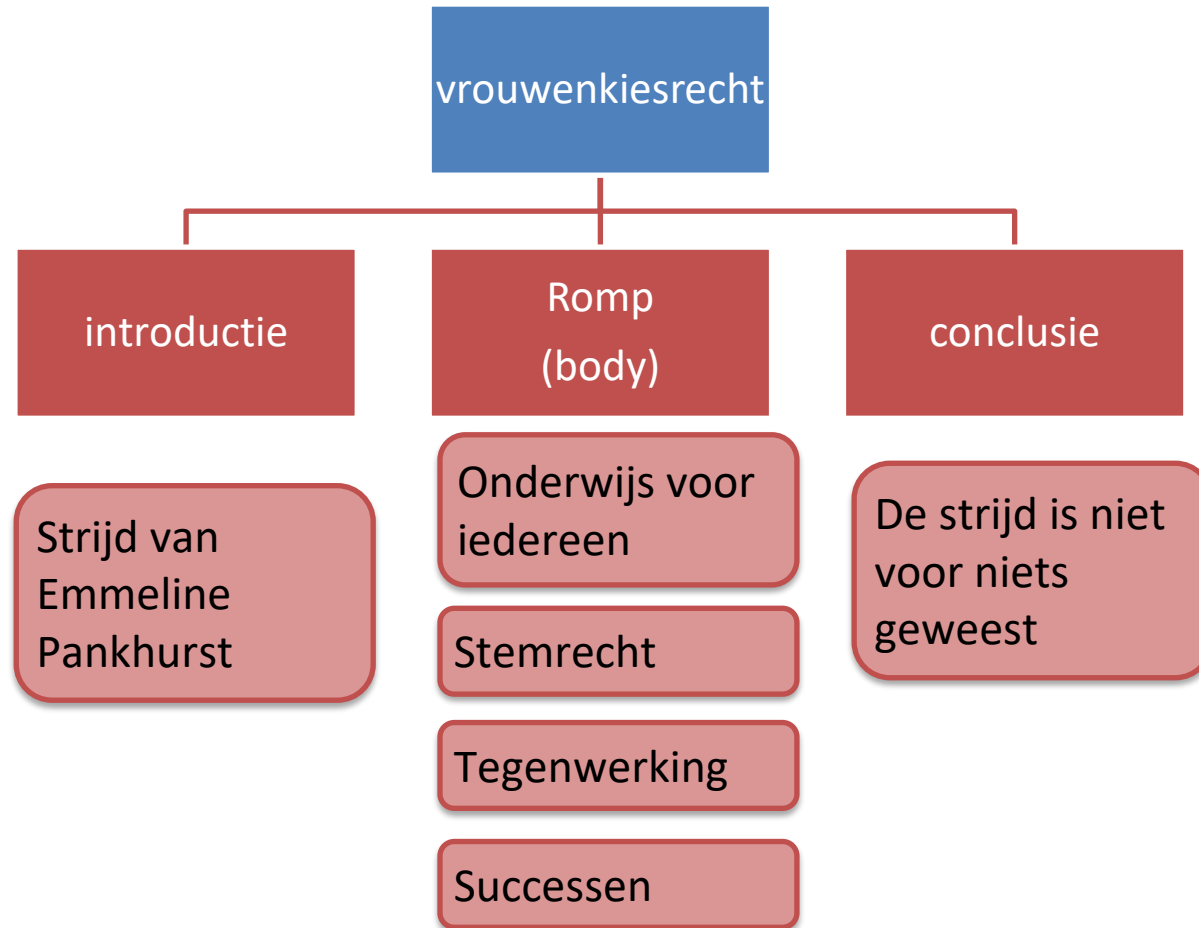
2.....

3.....

4.....

C.S.

Onderwerp web

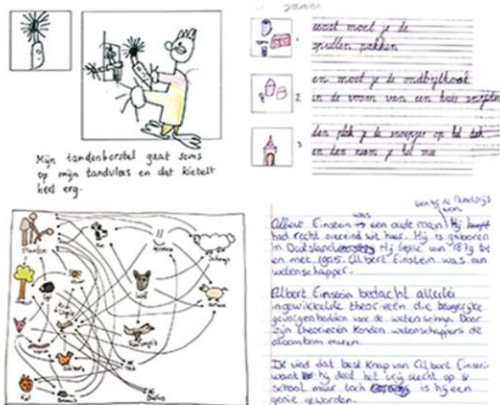

- Schrijfonderwijs bij burgerschapsonderwijs is gebaat bij een kennisrijk curriculum, maar het vraagt ook meer dan een kennisrijk curriculum.
- Goed schrijven geeft leerlingen een kans om kritisch te denken.
- Schrijven moet niet als aparte vaardigheid worden aangeboden.

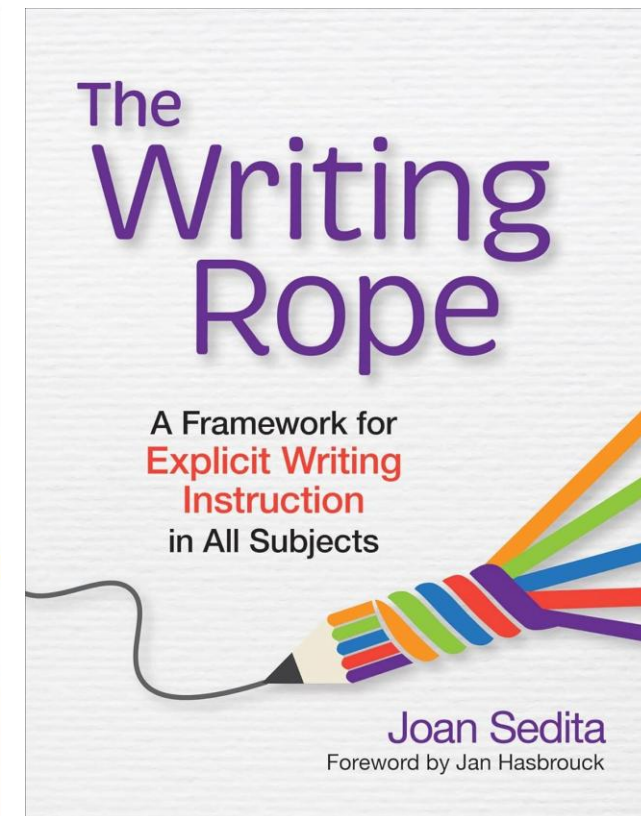
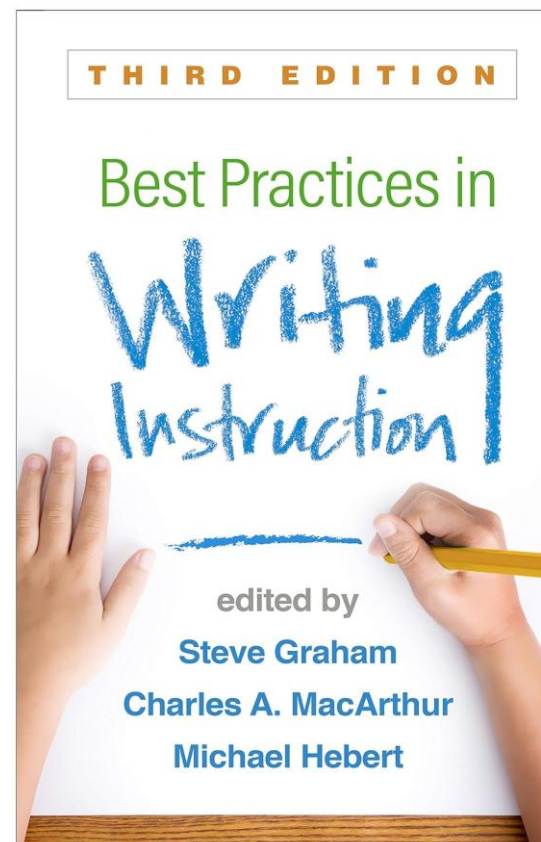
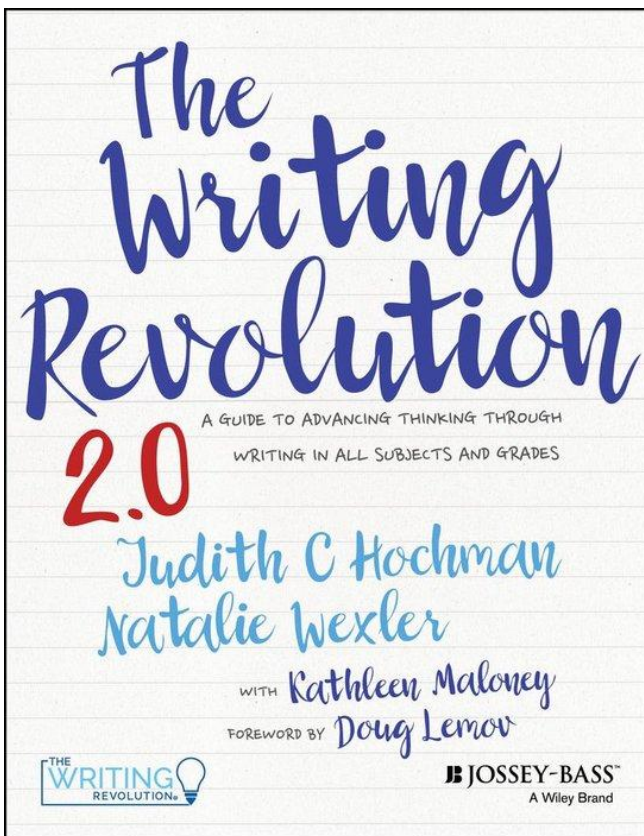
Suzanne van Norden

Iedereen kan leren schrijven

Schrijfplezier en schrijfvaardigheid in het basisonderwijs

LUITGEVERIJ
COUTINHO

Teksten leren schrijven

Nieuwsgierig geworden?
Stuur gerust een mail naar:
margreet.mulder@expertis.nl

- Hybride doelen om juist samenhang te bewerkstelligen